

Truer ikke biomangfoldet

■ Rovdyrene er en viktig del av det biologiske mangfoldet, og spiller en viktig rolle i å opprettholde et høyt mangfold og en sunn natur. Nå må det bli slutt på dette uinformerte gnålet om at rovdryrene på noen måte truer mangfoldet i naturen (for eksempel Nationen 24. august, ved Torbjørn H. Kornstad, leder i Hedmark Senterungdom).

Påstanden om at rødlistede plantearter i kulturlandskapet er truet av gjengroing fordi beitetrykket er redusert på grunn av rovdryr faller på sin egen urimelighet. For det første gjør rovdryrene ikke noe «innhogg» i husdyrbestandene. Det er flere sau på beite i Norge nå enn noen gang før. Dessuten er sau på utmarksbeite altfor spredt til å holde landskapet åpent. Om man ville holde husdyrene samlet på en setervoll så kunne de muligens hjelpet til å holde en slik åpen, men man slipper dem fritt ut i utmark, spredt over stakk og stein, hvor de ikke gjør annet enn skade. Ikke en gang nasjonalparker og naturreservater klarer man å holde husdyrene unna her i landet.

Avviklingen av seterdriften har ingenting med rovdryrene å gjøre, og har alt med ytre sosio-økonomiske forhold og bøndenes makelighet å gjøre. Setervollene ble holdt åpne ved at man brukte store mengder ved til ysting og varme, samt drev med lauving, slått og lavsanking til fôr. Der det forekommer gjengroing skyldes det endring av driftsformer eller at jorden er blitt lagt brakk, og til dels klimaendringer.

Når det gjelder de rødlistede artene Kornstad nevner, brude-spore og bittersøte, så er også her bildet mer sammensatt enn det gis inntrykk av. Rødlistebasen oppgir følgende påvirkningsfak-

torer de to artene imellom: treslagskifte, for intensivt jordbruk (inkl. utnyttelse av kantsoner), for intensivt beite, slått til feil tidspunkt, opphør av slått, minsket eller opphør av beite, utbygging (veier, skogsbilveier, bygninger, mm.), oppdyrking, drenering (grøfting), og til slutt gjengroing.

Men påstanden er også urimelig på mer generelt biogeografisk bakgrunn. Biodiversitet er ikke noe man skal maksimere lokalt, men opprettholde globalt. Den globale biodiversiteten opprettholdes ved at forskjellige habitater, regioner, klimasoner, øyer og verdensdeler huser forskjellige sett med arter. Arter konkurrerer med hverandre, og mange overlever ved å spesialisere seg på spesielle lokaliteter og forskjellige geografiske områder. Dermed kan særegne norske arter bli truet av at det kommer til arter som har sin hovedutbredelse andre steder. Da vil biodiversiteten globalt minke.

Menneskene og deres husdyr har ikke vært her oppe i nord så lenge, og de kulturlandskapene som folk snakker om å opprettholde er av spesielt ny dato. Hvordan forestiller man seg at de artene som sies å være avhengige av kulturlandskapet klarte seg før man fikk kulturlandskap? De artene som «trenger» kulturlandskapet i Norge har historisk hovedutbredelse andre steder, typisk lenger sør i Europa. Det er vel i så fall der man skal gjøre noe for å opprettholde dem — ikke her, hvor de antagelig undertrykker lokale arter som er mer utsatt globalt.

Arter som er knyttet til kulturlandskapet spesialiserte seg i sin tid på andre typer naturlig forekommende åpne habitater, som blomsterenger, elvesletter, skrin jord, ras og brannflater, og andre forstyrrede områder. Om

Biodiversitet er ikke noe man skal maksimere lokalt, men opprettholde globalt.

disse er blitt sjeldne er det menneskelig arealbruk som må innskrenkes, ikke forekomsten av store rovdryr.

En ting er ihvertfall sikkert: det er ingen manko på kulturlandskap i dagens Norge. Omtrent 100 prosent av landet må regnes som kulturlandskap. En enkel titt på frekvensen av naturlige habitat-typer gir en bedre guide til hvilke habitater som bør vernes. Den store tragedien er at verden er blitt homogénisert — fordi menneskene, deres husdyr, og de eksotiske artene vi bringer med oss, nå finnes overalt.

Hvis bondestanden virkelig er så opptatt av gjengroing i norsk natur, så er de hjertelig velkomne til å gå tilbake til slåttedrift og holde de gamle setrene i hevd. Og hvis man virkelig ville hindre at norsk natur ble et ugjennomtrengelig kratt, så burde man latt være å drive industriskogbruk alle steder — hvilket har lagt store deler av landet under et monotont dekke av kjedelig grankratt. Gammelskog er flott, biologisk rik, og åpen. Den fiberåkeren som passerer for «skog» i våre dager er mørk, kjedelig, biologisk død, og nærmest ugjennomtrengelig.

Rovdyrhaterne bør slutte å late som om de bryr seg om det biologiske mangfoldet her til lands. Det er lett gjennomskuelig og patetisk.

Tormod Vaaland Burkey er dr. philos i økologi og populasjonsdynamikk